

1. Dětství

Narodil jsem se v roce 1929 na severu Chile v městečku pojmenovaném Tocopilla, jež leží na území získaném od Peru a Bolívie. Je to maličký přístav na 22. rovnoběžce, což možná není náhoda, jelikož Tarot má 22 velkých arkán. Každá z těchto 22 arkán Marseillského tarotu je vyobrazena uvnitř obdélníku tvořeného dvěma čtverci. Vrchní čtverec označuje nebe, duševní život, a spodní čtverec zemi, materiální život. Ve středu tohoto obdélníku se nachází třetí čtverec, který symbolizuje lidskou bytost, spojení světla a stínu, které si bere shora a směrem dolů dává. Tento symbolismus, který lze najít v čínských či egyptských mýtech – bůh Šu, „prázdná bytost“, odděluje otce-zemi, Geba, od matky-nebe, Nut – se objevuje také v mytologii Mapučů. Na počátku k sobě byly nebe a země tak silně přitisknuté, že mezi nimi nezbývalo žádné místo. To změnil až příchod vědomé bytosti, která zvednutím oblohy osvobodila lidstvo. Jinými slovy oddělila zvířecost od lidství.

Toco znamená v kečuánštině „dvojité posvátný čtverec“ a *pilla* znamená „dábel“. Ne však dábel ve smyslu ztělesnění zla, nýbrž bytost podzemní dimenze, jež vykukuje oknem tvořeným duší a tělem na svět a dělí se s ním o své znalosti. Mapučové chápou *pillán* jako „duši, lidského ducha, který dosáhl svého konečného stavu“.

Občas se zamýšlím nad tím, jestli jsem byl většinu svého života pohlcen Tarotem díky tomu, jak mě ovlivnilo narození na 22. rovnoběžce, v městečku zvaném „dvojité posvátný čtverec“ – okno, z něhož vystupuje vědomí – nebo jestli jsem se tam narodil už předurčen udělat to, co jsem udělal o 60 let později: totiž obnovit Marseillský tarot a vytvořit koncept psychomagie. Existuje osud? Může náš život směřovat k cílům, které přesahují naše vlastní záměry?

Byla to pouhá náhoda, že se můj oblíbený učitel na základní škole jmenoval „Toro“? Slova „Toro“ a „Tarot“ jsou si velmi

podobná. To on mě svou vlastní metodou naučil číst: Ukázal mi balíček karet, na nichž bylo vytištěno vždy jedno písmeno. Řekl mi, abych je zamíchal, náhodně si jich několik vybral a pokusil se z nich složit slova. První slovo, které jsem složil – nebyly mi tehdy víc než 4 roky – bylo slovo OJO (oko). Když jsem ho vyslovil nahlas, jako by mi najednou něco vybuchlo v hlavě. Tak jsem se zničehonic naučil číst. Pan Toro mi s rozzářeným úsměvem na tváři pogrataloval: „Nepřekvapuje mě, že se učíš tak rychle, vždyť máš uprostřed jména zlaté oko (ojo d'oro).“ Poté rozložil karty: „Alejandr OJO D ORO wsky.“ Tento okamžik mě navždy poznamenal. Zaprvé proto, že rozšířil mé obzory tím, že mi představil ráj četby, a zadruhé proto, že mě oddělil od světa. Už jsem nebyl jako ostatní děti. Poslali mě do vyšší třídy mezi starší kluky, kteří se kvůli tomu, že neuměli číst tak dobře jako já, stali mými nepřáteli. Všechny tyto děti, z nichž většina byla potomky nezaměstnaných horníků (kolaps americké burzy v roce 1929 uvrhl 70 % Chilanů do chudoby), měly tmavou pleť a malý nos. Zato já, potomek židovsko-ruských emigrantů, jsem měl velký orlí nos a velmi světlou pleť. To stačilo, aby mě překřtily na „Pinocchia“ a svými posměšky – „Mlíkonožec!“ – mi znemožnily nosit krátké kalhoty. Nejspíš i proto, že jsem měl zlaté oko, zavřel jsem se v nedávno otevřenou obecní knihovně, abych zmírnil své utrpení z nedostatku kamarádů. V těch letech jsem si ještě nevšímal symbolu nad vchodem – byl tam kompas se čtvercem uprostřed. Knihovnu založili zednáři. Zde jsem v chladném stínu trávil hodiny čtením knih, které mi laskavý knihovník dovolil brát z regálů. Povídky o vílách, dobrodružství, adaptace klasických děl pro děti či slovníky symbolů. Jednoho dne jsem při prohrabování se řadami výtisků narazil na zažloutlou knihu *Les Tarots, par Etteilla*. Ať jsem se snažil sebevíc, nedokázal jsem ji přečíst. Písmena měla zvláštní podobu a slova byla nerozumitelná. Lekl jsem se, že jsem zapomněl číst. Když jsem se knihovníkovi svěřil se svými obavami, rozesmál se. „Jak bys té knize mohl rozumět, vždyť je napsaná francouzsky, kamaráde. Ani já jí nerozumím.“ Její tajemné stránky mě neskutečně přitahovaly. Jednu po druhé jsem je prolistoval, viděl jsem množství číslic, součtů, opakující se slovo „Thot“, geometrické

tvary a mnoho dalších zajímavých věcí. Co mě ale zaujalo nejvíce, byl obdélník, v němž seděla na trůně princezna s korunou zakončenou třemi hroty, hladící lva, jenž si opíral hlavu o její kolena. To zvíře mělo výraz hluboké inteligence a zároveň nesmírné něhy. Byla to velmi klidná šelma. Obrázek se mi zalíbil natolik, že jsem spáchal zločin, kterého dodnes nelituji: stránku jsem vytrhl a odnesl si ji domů do svého pokoje. Kartu – „SÍLA“ – jsem ukryl pod prkno podlahy, a stala se tak mým tajným pokladem. Veškerou silou své nevinnosti jsem se do té princezny zamiloval.

Tak často jsem myslel na přátelství s tou mírumilovnou šelmou, snil o něm a představoval si jej, že mi realita připravila setkání se skutečným lvem. Předtím, než se můj otec Jaime zklidnil a otevřel si obchod Casa Ukrania (Ukrajinský dům), živil se jako artista v cirkuse. Jeho číslo spočívalo v předvádění cviků na hrazdě a později ve věšení se za vlasy. V Tocopille, městečku ležícím na úpatí hor pouště Tarapacá, kde tři století nepršelo, parné zimní období neodolatelně přitahovalo nejruznější umělecká uskupení. Mezi ně patřil i proslulý cirkus Las Aguilas Humanas. Otec mě po představení vzal mezi artistry, kteří si ho dosud pamatovali. Bylo mi šest, když mi dva klauni, jeden oblečený v zeleném se zeleným nosem a parukou, pan Salát, a druhý celý v oranžovém, pan Mrkev, vložili do náruče malého lvíčka, kterého lvice porodila před pouhými pár dny.

Hladit lva, malého, ale silnějšího a těžšího než kočka, se širokými tlapami, velkým čenichem, hebkou srstí a neuvěřitelnou nevinností v očích, byl neskutečný požitek. Položil jsem ho do manéže pokryté pilinami a hrál jsem si s ním. Zkrátka se ze mě stalo druhé lví mládě. Vstřebal jsem jeho zvířecí podstatu, jeho energii. Poté jsem se se zkříženýma nohama posadil na okraj manéže a lvíček přestal pobíhat ze strany na stranu a opřel si mi hlavu o kolena. Mám pocit, že jsme tak seděli celou věčnost. Když mi ho vzali, začal jsem neutišitelně naříkat. Nedokázali mě uklidnit ani klauni, ani jiní artisté, ani otec. Rozmrzelý Jaime mě odtáhl za ruku do obchodu. Mé nářky potom pokračovaly přinejmenším ještě několik hodin.

Později, když už jsem se uklidnil, cítil jsem, že moje pěsti mají sílu širokých tlap lvíčete. Sešel jsem na pláž asi dvě stě metrů od naší hlavní ulice a tam jsem s pocitem, že mám sílu krále zvířat, vzdoroval oceánu. Jeho vlnky, omývající mi nohy, byly malinké. Začal jsem do něj házet kameny, aby se naštal. Po deseti minutách házení kamenů se vlny začaly zvětšovat. Věřil jsem, že jsem rozružil modré monstrum. Dál jsem do něj co největší silou házel oblázky. Vlny se rozběsnily a rostly, čím dál víc. Hrubá ruka zadržela mou paži. „Už dost, lehkovážné dítě!“ Byla to jedna bezdomovkyně, která žila u smetiště. Lidé jí přezdívali „Královna pohárů“ – jako jedna ze španělských hracích karet – protože často opilá s ošuntělou mosaznou korunou na hlavě vrávorala ulicemi. „Malý plamen dokáže zapálit celý les, jediný kámen může zabít všechny ryby.“

Vytrhl jsem se jí z ruky a ze svého pomyslného vysokého trůnu jsem na ni s pohrdáním zakřičel: „Pust' mě, bábo smradlavá! Nech mě být, nebo taky schytáš jednu kamenem!“ Lekla se a ustoupila. Chystal jsem se obnovit útok, když tu Královna pohárů zavřískla jako kočka a ukázala na moře. K pláži se blížila obrovská stříbrná masa a nad ní se hnal hustý temný mrak. V žádném případě nechci tvrdit, že příčinou následujících událostí bylo mé dětinské chování, ale je zvláštní, že se to všechno stalo ve stejnou chvíli. Byla to lekce, která se mi navždy vryla do paměti. Z nepochopitelného důvodu se na pláž vyplavily tisíce sardinek. Vlny je už polomrtvé vyvrhly na tmavý písek, který se postupně pokryl jejich stříbrnými šupinami. Třpytivý lesk však brzy zmizel – nebe totiž zčernalo, zakryté hladovými racky. Opilá bezdomovkyně prchala do svého doupěte a křičela na mě: „Ty malý vrahu, svým týráním oceánu jsi zabil všechny sardinky!“

Měl jsem pocit, že mě každá ta ryba v bolestném chrčení a agónii obviňuje pohledem. Nabral jsem sardinky do rukou a házel je zpátky do vody. Oceán mi odpověděl vychrstnutím další umírající armády. Začal jsem sbírat další ryby, ale rackové mi je s ohlušujícím skřehotáním rvali z rukou. Sedl jsem si do písku. Svět mi nabídl dvě možnosti: buď trpět trýzní sardinek, nebo se radovat z euforie racků. Ve chvíli, kdy jsem uviděl skupinu chudých lidí, mužů, žen i dětí, kteří s obrovským nadšením zahnali ptáky a do poslední sesbírali všechny ryby,

přiklonil jsem se k radosti. Poté přišel smutek. Uviděl jsem racky, jimž byly odepřeny hody, jak zklamaně klovou do písku a hledají poslední kousky šupin.

Ve své naivitě jsem si uvědomil, že v této realitě, kde jsem se já Pinocchio cítil jako cizinec, spolu všechno navzájem komunikuje prostřednictvím husté sítě utrpení a radosti. Neexistují příčiny bez významu; každá akce vyvolá důsledek, který se rozšíří až na samotné hranice prostoru a času.

Toto moře ryb uvězněných na mělčině mě ovlivnilo natolik, že jsem začal vnímat i chudáky obývající ghetto La Manchuria, místo s chatrčemi z rezavých plechů, kusů kartonů a pytlů od brambor, jako sardinky na suchu a nás, vyšší třídu tvořenou obchodníky a funkcionáři elektrárenského podniku, jako nenasytné racky. Tak jsem objevil milosrdenství.

Vedle dveří do obchodu Casa Ukrania byla krátká tyč, na kterou se nasazovala klika sloužící k otevírání a zavírání železné mříže. Sem si občas chodíval drbat záda bezdomovec přezdívaný „Masařka“. To proto, že měl místo paží dva pahýly, jimiž (podle těch, co se mu posmívali) mával jako hmyzími křídly. Žebrák byl jedním z mnoha horníků, kteří se při těžbě ledku stali obětí výbuchu dynamitu. Bílí šéfové bez lítosti vyhodili postižené s prázdnými kapsami. Desítky zmrzačených chudáků se opíjely do němoty metanolem ve zchátralém obchodě v přístavu. Zeptal jsem se Masařky: „Nechceš poškrábat záda?“. Podíval se na mě s výrazem zbitého anděla. „No... jestli se mě neštítíš, panáčku.“ Oběma rukama jsem ho začal drbat. Vydával chraplavé vzdechy podobné kočičímu vrnění. Na jeho tváři zmořené neúprosným pouštním sluncem se rozzářil slastný, vděčný úsměv. Měl jsem pocit, jako bych ze sebe smýval vinu ze zabití sardinek. Z obchodu se najednou vyřítíl můj otec a zasypal toho mrzáka kopanci. „Ty ubohej žebráku, už se sem nevracej, nebo tě nechám zavřít!“ Chtěl jsem Jaimemu vysvětlit, že jsem tomu nebožákovi tolik vytouženou úlevu sám nabídl. Nenechal mě však promluvit. „Mlč a nenech se využívat těmi zvrhlými žebráky! Nikdy se k nim nepřibližuj, jsou prolezlí vešmi, které přenášejí tyfus!“ Ano, svět je utkán z utrpení a radosti; v každém aktu spolu dobro a zlo tančí jako párek milenců.

Doteď nechápu, co za vrtoch jsem si to umanol: Jednoho rána jsem vstal s tím, že pokud nedostanu červené boty, nevyjdu ven z domu. Mí rodiče, zvyklí, že mají zvláštního syna, mě poprosili o trpělivost. Takové boty v malém obuvnictví v Tocopille neměli. Pravděpodobně se daly sehnat ve sto kilometrů vzdáleném městě Iquique. Jeden obchodník souhlasil, že Sáru, moji matku, do tohoto velkého přístavu zaveze autem. Vrátila se s úsměvem a v kartonové krabici nesla pár krásných červených bot s gumovou podrážkou. Když jsem si je obul, cítil jsem, jak mi z pat vyrostla křídla. Vysokými skoky jsem se rozběhl směrem ke škole. Nevadila mi ani smršť posměšků od spolužáků, na to už jsem byl zvyklý. Jediný, kdo ocenil můj vkus, byl pan Toro. (Možná mi toto přání dostat červené boty přinesl přímo Tarot. V něm je mají na nohou Blázen, Císař, Viselec a Zamilovaní.) Nejchudší ze všech mých spolužáků byl Carlitos, s nímž jsem seděl v lavici. Po škole vysedával s malou bedýnkou na lavičkách na náměstí a leštil lidem boty. Bylo mi trapně, když mi Carlitos klečel u nohou, pucoval mi boty a pomocí barvy a leštěnky čistil špinavou kůži, aby se znovu blýskala. Ale chodil jsem za ním každý den, abych mu dal možnost vydělat si nějaké drobné. Když jsem mu své červené boty položil do bedýnky, vykřikl nadšením a radostí: „Ó, ty jsou nádherné! Naštěstí mám červenou barvu a bezbarvou leštěnku. Budou zářit jako diamant.“ A skoro hodinu hladil pomalu, pečlivě a opatrně ten pár bot, který byl pro něj čímsi posvátným. Když jsem mu nabídl peníze, nechtěl si je vzít. „Máš je tak vyleštěné, že budeš moct chodit v noci bez lucerny.“ S nadšením začal pobíhat okolo kiosku a obdivovat mé překrásné střevíce. Poté si nenápadně otřel slzy z tváře a zamumlal: „Máš štěstí, Pinocchio... Já takhle krásné boty nikdy mít nebudu.“

V hrudi jsem ucítil svíravou bolest a nemohl jsem se hnout ani o krok. Boty jsem si zul a dal mu je. Carlitos najednou zapomněl, že tam jsem, ihned si je nazul a rozběhl se směrem k pláži. Nezapomněl jen na mě, ale i na svoji bedýnku. Vzal jsem ji sebou, abych mu ji mohl druhý den ve škole vrátit.

Jakmile otec uviděl, že jsem se vrátil bos, rozčílil se. „Říkáš, že jsi je daroval leštiči bot? Zbláznil ses? Tvoje matka jela sto

kilometrů tam a sto kilometrů zpátky, aby ti je koupila! Ten usmrkanec se určitě vrátí na náměstí pro krabici. Ty tam na něj budeš čekat tak dlouho, jak bude potřeba, a až přijde, hned mu ty boty, klidně násilím, zase vezmeš.“

Jaime používal jako výchovnou metodu zastrašování. Obavami z toho, že mě svými svalnatýma rukama praští, jsem se roztřásl. Poslechl jsem. Šel jsem na náměstí a posadil se na lavičku. Uběhlo pět nekonečných hodin. Už jsem začínal usínat, když se přiblížila skupinka lidí běžících vedle cyklisty. Ten šlapal pomalu, ohnutý, jako by mu nějaká obrovská tíha lámala záda, a přes řídítko měl jako loutku s přestřiženými provázky položené Carlitovo tělo. Skrz roztrhané oblečení prosvítala jeho kůže, dříve tmavá, teď bílá, jako ta moje. S každým šlápnutím opisovaly moje boty na jeho plandajících nohou červené oblouky. Za kolem a hloučkem konsternovaných zvědavců se jako neviditelná stopa táhla zvěst: „Šel si hrát na mokré kameny, uklouzl na gumových podrážkách a spadl do moře. Vlna jej hodila na kameny, a tak se ten neopatrný nešťastník utopil.“ Ano, jeho neopatrnost, ale v první řadě moje dobrota ho zabila. Druhý den šla celá škola položit květiny k místu nehody. Na těch ostrých kamenech postavily zbožné ruce malinkou betonovou kapličku. V ní byla vystavena Carlitova fotografie a ony červené boty. Jelikož můj spolužák odešel z tohoto světa příliš brzy, aniž by naplnil úděl, který Bůh připraví každé zrozené duši, stala se z něj „dušička“. Tam zůstane vězněm odsouzeným k plnění zázkulů, o něž ho bude věřící lid žádat. Před těmito kouzelnými botami bude zapáleno mnoho svíček: jsou to boty, které včera přinesly smrt a dnes poskytují zdraví a blahobyt... Utrpení, radost... Radost, utrpení... Řetězec, který nemá konce. Když jsem rodičům malého Carlita odevzdal bedýnku, okamžitě ji vložili do rukou Luciana, jeho mladšího bratříčka. Ten začal ještě téhož odpoledne leštit boty na náměstí.

Ve skutečnosti se mnou v této době, kdy jsem byl zvláštním dítětem neznámé rasy – Jaime si neříkal Žid, ale Chilan, syn Rusů – nemluvil nikdo kromě knih. Otec i matka, zavření od osmi ráno do deseti večer v obchodě, věřili mým literárním